

Onderwerp

Kaderbesluit Groen 2018

Bestuurlijke samenvatting van het voorstel

Het Kaderbesluit Groen 2018 is het laatste van de drie nieuwe instrumenten in de Planning & Control cyclus Groen die zijn ontwikkeld om de uitvoeringsresultaten, de bestedingen en programmering van de beleidsdoelen Groen beter te verbinden. De twee andere instrumenten zijn het voortgangsrapport 'Voortgang Groen 2017' (VGR) en het 'Programma Zuid-Hollands Groen 2018 – 2032'.

Het Kaderbesluit Groen 2018 bevat strategische keuzes rond aanpassing en verdeling van de financiële middelen (dekking) binnen het Programma Zuid-Hollands Groen (PZG). Het wordt in het voorjaar van 2018 voor de eerste keer tegelijk met de Kadernota voorgelegd aan uw Staten. Het Kaderbesluit Groen 2018 biedt het financiële kader voor de Begroting 2019 voor Groen en het PZG 2019 - 2033 die in het najaar van 2018 worden aan u worden voorgelegd. Het Kaderbesluit Groen zal daarna structureel deel uitmaken van de Planning & Control cyclus Groen. De voorstellen in dit Kaderbesluit Groen passen binnen het gesloten systeem voor de Groene doelen.

1. Beleidsmatig kader

In samenspraak met maatschappelijke partijen wordt een Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving ontwikkeld. Om de visie te realiseren is integraliteit nodig: meer synergie tussen partners en inhoudelijke doelen, zoals bijvoorbeeld tussen Natura 2000 / Programma Aanpak Stikstof (N2000/PAS), 'gewone' natuur in steden, wegbermen, erfgoed, recreatiegebieden en agrarisch weidevogelbeheer; het natuur-inclusief maken van nieuwe economische ontwikkelingen, waar mogelijk in gebiedscoöperaties of andere vormen van samenwerking. In tegenstelling tot de noodzakelijke integraliteit, is financiën sectoraal georganiseerd. Om deze reden beperkt dit Kaderbesluit zich tot de 'groene' middelen.

Eind 2018 wordt de nieuwe Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving door de provincie Zuid-Holland vastgesteld. Integraal onderdeel van de visie vormt de Uitvoeringsagenda groenblauwe leefomgeving. Met de ontwikkeling van de visie en de uitvoeringsagenda is in juni 2017 gestart met de organisatie van regionale werkateliers. Uit deze werkateliers en het tot dusver gevoerde proces zijn initiatieven of projectideeën naar voren gekomen. Het is de bedoeling dat al deze initiatieven een plek krijgen in de uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda wordt gekoppeld aan de P&C cyclus van de afdeling Water en Groen en daarmee het Kaderbesluit Groen. Omdat de visie en uitvoeringsagenda op dit moment in ontwikkeling zijn, kunnen nog niet alle initiatieven een plek krijgen in het eerste Kaderbesluit Groen.

Het is de bedoeling dat de initiatieven afgewogen worden met de zogeheten Meetlat Groenrendement (zie bijlage voor toelichting) ten behoeve van een strategische afweging. Vanwege de visie en uitvoeringsagenda worden nu concrete initiatieven geselecteerd en in het Kaderbesluit van budget voorzien. Het is immers belangrijk dat initiatieven die vanuit maatschappelijke partijen zijn ingebracht, voor zover mogelijk snel in uitvoering worden gebracht.

Echter, op dit moment worden niet alle projecten van budget voorzien. Het betreft alleen projecten die voorkomen uit wettelijke verplichtingen, of een provincie breed karakter kennen en/of als 'no regret' bestempeld kunnen worden in relatie tot de nieuwe Visie Rijke GroenBlauwe Leefomgeving. Het betreft ook projecten waar allen budget nodig is voor het proces. Over overige projecten wordt nu nog geen besluit genomen. Deze projecten worden meegenomen naar de Uitvoeringsagenda Groenblauwe Leefomgeving. Daarbij is ook de overweging dat het nog niet duidelijk is of deze projecten qua aard vanuit de provincie Zuid-Holland zouden moeten worden opgepakt, of dat het logischer is om de projecten onderdeel te laten zijn van meer programmatische sturing via gebiedsprogramma's (bijvoorbeeld via Landschapstafels of Nationale Parken).

Als onderdeel van de uitvoeringsagenda wordt gewerkt aan de governance waarin voorstellen (of initiatieven) worden opgenomen over de concrete uitvoering van deze projecten en de bijbehorende financiering. Deze financiering zal op basis van maatwerk plaatsvinden. Een belangrijk aantal projecten past daarbij goed in de aanpak en werkwijze van de landschapstafels. In overleg met deze landschapstafels wordt voor half juli 2018 een doorontwikkeling van de landschapstafels onderzocht waarbij de wijze van financiering wordt meegenomen. Maar ook de inzet van andere instrumenten wordt in de Uitvoeringsagenda Groenblauwe Leefomgeving beoordeeld. Gedacht kan daarbij worden aan subsidies, cofinanciering, private financiering, fondsen, etc. Duidelijk is dat vanwege de aard van de initiatieven niet gekozen wordt voor een standaard aanpak en dat maatwerkoplossingen het antwoord moeten geven.

2. Financiën en dekking

Realisatie Natuurnetwerk Nederland.

Conform afspraken met PS is de businesscase voor het NNN-programma geactualiseerd. Daarbij is meegenomen hoe het tempo van de realisatie van de ecologische verbindingen versneld kan worden. Ook is meegenomen of eerder gestart kan worden met de realisatie van de strategische reservering. Conform het op 21 februari 2018 door PS vastgestelde behandelvoorstel voor Motie 725 (Miljoenen voor winst & weidevogels) is ook de structurele inzet van provinciale grond voor het realiseren van weidevogelstellingen meegenomen.

Op 11 april 2018 zijn de voorstellen voor wijziging van de realisatiestrategie voor het NNN-programma besproken in de vergadering van de Statencommissie Duurzame Ontwikkeling. De voorstellen zijn geformuleerd, conform de lijn: vertellen, voorspellen, versnellen. Zo wordt het vertellen verbeterd door de resultaten en de programmering op de Staat van Zuid-Holland te presenteren. Het financiële overzicht voor het NNN-programma, zoals dat jaarlijks wordt gepresenteerd in het Programma Zuid-Hollands Groen (PZG) sluit 1:1 aan op de begroting. Ook wordt één Reserve Natuur Netwerk Nederland ingesteld, dat geeft overzicht. De provincie neemt

als netwerkende overheid de lead bij het starten van gebiedsprocessen en indien nodig neemt de provincie het voortouw bij de realisatie. Zo kan scherp geprogrammeerd worden. Hierdoor wordt het voorspellend vermogen van de begroting verbeterd. Het draagt ook bij aan de gewenste versnelling van de realisatie. Dat is nodig om conform de afspraken met het Rijk de realisatie van het NNN per 2027 af te ronden. Om die deadline te halen is het voorstel om niet pas in 2021, maar nu al te starten met de uitvoering van de strategische reservering. Ook wordt extra geïnvesteerd in de ecologische verbindingen. Tenslotte wordt de realisatie van weidevogelstellingen en iconsoorten versneld door een extra investering.

In de Statencommissie Duurzame Ontwikkeling is positief geadviseerd over de hieronder geformuleerde voorstellen voor aanpassing van de realisatiestrategie voor het NNN-programma.

1. Loslaten van de getrapte programmering

- De huidige fasering (2016-2020 en 2021-2027) laten vervallen en de financiering vanuit de provincie openstellen voor de totale NNN-restantopgave (2018-2027);
- Per 2019 starten met de uitvoering van de Strategische reservering en de nu nog niet opengestelde onderdelen van de Ecologische verbindingen (exclusief prioriteit 3 / zie ook voorstel nr. 3). Hiervoor wordt de Strategische reservering toegevoegd aan het onderdeel;
- Overige NNN. Dit wordt door PS verwerkt in de Verordening ruimte.
- De eindtermijn voor de realisatie van de onderdelen “Overige NNN” en “Ecologische verbindingen” vaststellen op 2027.

2. Voortouw provincie voor de resterende NNN-opgave

- De provincie neemt het voortouw om het gebiedsproces te starten voor de projecten waarvoor nog geen externe initiatiefnemer is. De inzet blijft dat de netwerkpartners hun verantwoordelijkheid nemen voor de realisatie.
- In het uiterste geval neemt de provincie een trekkersrol bij de realisatie van de restantopgave NNN (inclusief ecologische verbindingen), indien vaststaat dat daarvoor bij de gebiedspartijen geen mogelijkheden bestaan.

3. Risicoreservering

Een risicoreservering van € 29 mln in de businesscase NNN op te nemen. Als onderdeel van de dekking voor de risicoreservering wordt het geraamde budget (€ 8,3 mln.) voor de realisatie van de ecologische verbindingen met prioriteit 3 opgenomen; de financiering hiervoor wordt dus nog niet opengesteld. Bij het bepalen van de omvang van deze risicoreservering is rekening gehouden met de ontwikkelingen m.b.t. de Leenherenpolder en het gebiedsinitiatief voor de Oranjebonnen.

4. Hoger percentage provinciale cofinanciering voor ecologische verbindingen

- De provinciale cofinanciering voor prioriteit 1 te verhogen naar 85%;
- De provinciale cofinanciering voor prioriteit 2 te verhogen naar 70%;
- € 2 mln. te reserveren voor ontsnipperende maatregelen in provinciale infrastructuur.

5. Voorstel realisatie weidevogeldoelstellingen op provincie-grond

Het wijzigingsvoorstel voor het Kaderbesluit Groen 2019 is:

- In de businesscase NNN € 10 mln. opnemen voor de realisatie van weidevogeldoelen / icoonsoorten op provincie-gronden. Dit is inclusief het omvormen tot stapsteen voor icoonsoorten van de percelen in eigendom van de provincie naast het bijzonder bosperceel "NatuurRijk" in Ouderkerk a/d IJssel.

6. Aanpassing normbedrag voor inrichting per beheertype

Voorgesteld wordt om de onderstaande normbedragen voor de provinciale subsidiëring van inrichtingsmaatregelen te hanteren:

Natuurbeheertype	Normbedrag per hectare
N04.02 Zoete plas	€ 68.000
N04.03 Brak water	€ 68.000
N05.01 Moeras	€ 45.000
N08.02 Open duin	€ 20.000
N08.03 Vochtige duinvallei	€ 60.000
N10.01 Nat schraalland	€ 46.000
N10.02 Vochtig hooiland	€ 44.000
N11.01 Droog schraalgrasland	€ 23.000
N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	€ 15.000
N12.03 Glanshaverhooiland	€ 15.000
N12.04 Zilt grasland	€ 22.000
N12.05 Kruiden- of faunarijke akker	€ 15.000
N12.06 Ruigteveld	€ 15.000
N13.01 Vochtig weidevogelgrasland	€ 15.000
N13.02 Wintergastenweide	€ 15.000
N14.02 Hoog- en laagveenbos	€ 30.000
N14.03 Haagbeuken- en essenbos	€ 29.000
N15.01 Duinbos	€ 29.000
N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos	€ 28.000
N16.02 Vochtig bos met productie	€ 26.000

7. Wijziging begrotingindicatoren

- De totale restantopgave per 2018 voor de indicator 'Jaarlijkse groei van het aantal ha grond die voor NNN beschikbaar is ten opzichte van de opgave' wordt 1.478 hectare.
- De totale restantopgave per 2018 voor de indicator 'Jaarlijkse groei van het aantal ha nieuw ingericht natuurgebied ten opzichte van de opgave' wordt 3.314 hectare.
- De totale restantopgave per 2018 voor de indicator 'Jaarlijkse groei van het aantal kilometer nieuwe provinciale ecologische verbindingen ten opzichte van de opgave' wordt 113 kilometer.

8. Aanpassing NNN-tabel

De financiële cijfers voor het NNN-programma worden conform het onderstaande format in het PZG gepresenteerd

Programmering Uitvoeringsstrategie NNN (US, in € x 1 mln.)			
Projecten	Realisatie 2011-2017	Raming actuele businesscase BC 2018-2027	Totaal raming 2011-2027
Gouwe Wiericke	11,0	42,4	53,4
Krimpenerwaard	24,0	77,2	101,2
Overige projecten	31,2	61,1	92,3
Weidevogels op provinciale gronden	0,0	10,0	10,0
Ecologische verbindingen (prioriteit 1 & 2)	1,8	24,3	26,1
Risicoreservering NNN	0,0	29,0	29,0
Totale uitgaven	68,0	244,0	312,0
Dekking			
Beschikbare middelen (gedecentraliseerde middelen, bestaande provinciale middelen)	51,1	98,9	150,0
Grond (verkoop en pacht)	90,0	69,2	159,2
Bijdrage derden / contractpartners (periode 2013-2016, oorspronkelijk)	2,8	0,0	2,8
Dekkingsmiddelen	143,9	168,1	312,0
Saldo	75,9	-75,9	0,0

Bijdragen derden (in € x 1mln.)				
	Realisatie 2011-2016	Berekende bijdrage derden 2017	Raming actuele businesscase 2018-2027	Totaal raming 2011-2027
Bijdragen	2,8	1,1	32,2	36,1

9. Financiën

- Aan PS wordt gevraagd akkoord te gaan met het instellen van een nieuwe reserve (Reserve NatuurNetwerk Nederland) ten behoeve van de NNN middelen met een looptijd tot en met 2027. De reserve wordt gebruikt om het fluctuerende kasritme op te vangen en wordt gevoed door de provinciale middelen welke in enig jaar niet tot een uitgaven komen maar wel benodigd zijn voor het programma op een later tijdstip. Door het instellen van deze reserve wordt vermenging met andere middelen, begrotingsdoelen voorkomen;
- Aan PS wordt gevraagd in te stemmen met de overheveling van € 10 mln. uit de reserve Groene ambities naar de Reserve Natuur Netwerk Nederland ten behoeve van de motie winst voor weidevogels;
- Aan PS wordt gevraagd in te stemmen met de overheveling van € 4 mln. uit de reserve Groene ambities naar de Reserve Natuur Netwerk Nederland ten behoeve van Oranjebonnen
- Aan PS wordt gevraagd in te stemmen met de overheveling van € 16,6 mln. uit de reserve Decentralisatie Akkoord Natuur naar de reserve Natuur Netwerk Nederland;
- Aan PS wordt gevraagd bij de eerstvolgende actualisatie van de Visie Ruimte en Mobiliteit de wijzigingen in de begrenzing van de Recreatie om de Stad (RodS) gebieden te verwerken.

Buitenland van Rhoon.

De op te richten gebiedscoöperatie 'Buitenland van Rhoon' heeft tot taak een gebiedsvisie met een meerjarig uitvoeringsprogramma op te stellen voor dit gebied en daaraan uitvoering te (laten) geven. Voor zover de coöperatie taken uitvoert ter verwezenlijking van doelstellingen op hoogwaardige akkernatuur, recreatie, cultuurhistorie en landbouw worden deze gefinancierd door de provincie uit de daartoe bij haar ter beschikking staande middelen. De gebiedscoöperatie heeft vrijheid van handelen binnen de kaders van de overeenkomst met de provincie en kan op basis van de begroting zelfstandig beschikken over de middelen om slagvaardig en adequaat maatregelen te nemen in het gebied.

Herijking landschapstafels.

De herijking in 2018 van de provinciale subsidies in het kader van de meerjarenprogrammering Groen, de landschapstafels, kan mogelijk leiden tot budgettaire gevolgen in 2019 als daar aanleiding toe is op grond van de voortgangsrapportages van de landschapstafels. In het najaar van 2018 worden PS geïnformeerd of dit het geval is.

Vergoeding schade zomerganzen.

Op grond van Motie 719 "Vergoeding schade zomerganzen" wordt voor de schade door overzomerende ganzen aan landbouwgewassen in ieder geval tot en met de zomer van 2019 een tegemoetkoming verleend (de motie zag op 3 jaren, te weten 2017, 2018 en 2019). De motie voorziet tevens in extra inzet op maatregelen om de stand van de ganzen te beperken. Voor deze beide doelen is € 2 mln. beschikbaar gesteld. De werkelijke kosten voor de tegemoetkoming zijn afhankelijk van diverse factoren waarop de provincie geen invloed heeft, omdat de vergoeding een percentage betreft van de verminderde opbrengst (en daardoor wordt beïnvloed door weersomstandigheden, aantallen ganzen en de marktprijs van de gewassen). In de begroting van 2019 wordt een bedrag van € 500.000 opgenomen. In het voorjaar van 2019 wordt in het voortgangsrapport inzicht gegeven in de totale gerealiseerde besteding over de jaren 2017 en

2018. Als dan blijkt dat nog een deel van de € 2 mln. beschikbaar is voor 2020 zal in het Kaderbesluit Groen 2019 een voorstel worden gedaan voor inzet daarvan in de begroting van 2020.

Gevolgen Wet Natuurbescherming.

Sinds 1 januari 2017 is de provincie op grond van de Wet natuurbescherming verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen ten behoeve van de instandhouding van diverse inheemse dieren en plantensoorten. Zuid-Holland wil hieraan invulling geven aan de hand van de zogenoemde icoonsoorten. De omvang van deze taak kan op dit moment nog niet volledig worden overzien. Voorgesteld wordt om hiervoor jaarlijks structureel een bedrag van € 400.000 te reserveren met ingang van de begroting voor 2019. Dit is een vervolg op het bedrag van € 200.000 dat in de begroting van 2018 was voorzien voor Soortenbescherming. Daarnaast blijven ook de inkomsten uit leges € 300.000 achter bij de prognoses. Voorgesteld wordt om dit tekort structureel te dekken. Daarmee komt de totale verandering op een structurele reservering van € 700.000. Daarnaast vraagt de ODH een additioneel budget voor het in behandeling nemen van de aanvragen ontheffingverlening in het kader van de soortenbescherming. Het bedrag ad € 250.000 is nodig om de ingediende aanvragen binnen de termijn en op een voldoende kwaliteitsniveau af te handelen.

Tevens is de provincie op basis van de Wet natuurbescherming verantwoordelijk voor het bestrijden van invasieve exoten. De financiële last die dat voor de provincie meebrengt kan op dit moment nog niet worden overzien. Het voorstel is om voorlopig een reservering van € 100.000 per jaar op te nemen. Dat is in de Voorjaarsnota alleen voor 2018 geregeld. Met ingang van de begroting 2019 wordt dit budget structureel opgenomen.

Wijziging van de grens met provincie Utrecht.

Als gevolg van de samenvoeging van de gemeenten Vianen, Zederik en Leerdam per 1 januari 2019 tot de gemeente Vijfheerenlanden wordt ook de grens van provincie Utrecht en provincie Zuid-Holland gewijzigd. Dit heeft gevolgen voor de begroting van 2019 en verder die thans in beeld worden gebracht. Dit betreft bijvoorbeeld Natura 2000 / PAS. Drie gebieden: Lingegebied, Zouweboezem en Uiterwaarden-Lek, behoren na de herindeling bij de provincie Utrecht. Voor twee gebieden ligt het initiatief bij provincie Zuid-Holland voor het opstellen en uitvoeren van het beheerplan. Met provincie Utrecht moeten afspraken gemaakt worden over overdracht van deze taken.

Ruiterpaden Zuid-Holland.

Het 'plan ruiterpaden Zuid-Holland' wordt opgeleverd begin juni 2018, waarmee het geagendeerd kan worden in de Statencommissie Duurzame ontwikkeling van 13 juni. Dit is gelijktijdig met de bespreking van de voorjaarsnota 2018. Het plan bevat onder andere een overzicht van benodigde financiën. In motie 743, die hieraan ten grondslag ligt (aangenomen op 8 november 2017), is opgenomen dat dekking plaats vindt vanuit de algemene middelen. De financiële gevolgen worden in de voorjaarsnota 2018 verwerkt.

Toekomstige investeringen in groenblauwe voorzieningen.

De Zuid-Hollandse groengebieden, wateren en recreatieroutes worden intensief gebruikt door inwoners van Zuid-Holland en bezoekers van buiten de provincie. Dit uitgebreide groenblauwe netwerk versterkt de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van onze provincie. Daarbij is de

verwachting dat een grotere kwaliteit en opvangcapaciteit nodig is, vanwege een groeiend aantal inwoners en (buitenlandse) bezoekers.

Om de veiligheid en de kwaliteit van deze groenblauwe voorzieningen op peil te houden en verder te versterken, zijn extra investeringen nodig. Zeker ook in het licht van de toenemende druk op de ruimte gezien de groei van de verstedelijking / benodigde ruimte voor woningen en energievoorziening. Daarvoor is een juiste balans nodig tussen enerzijds beleefbaarheid en toegankelijkheid met een goede regulering van bezoekersstromen, met anderzijds een adequate bescherming en versterken van de (ecologische) kernkwaliteiten.

Toekomstige investeringen hebben onder andere betrekking op een kwaliteitssprong van bestaande groengebieden, het versterken en uitbreiden van de mogelijkheden voor waterrecreatie en de recreatieve routenetwerken over land. Daarnaast blijven investeringen nodig voor het bevorderen van samenhang in de toeristische ontwikkelingen met bijbehorende verblijfsfaciliteiten en de aansluiting tussen stad en land.

Tweede fase Uitvoering InnovatieAgenda Duurzame landbouw.

In 2016 is gestart met de eerste proeftuinen en het Open Network Voedsel Innovatie Zuid-Holland. De Zuid-Hollandse Voedsel families is in werking, het Kennisteam is er en ook de proeftuinen gaan de komende jaren resultaat opleveren. De Zuid-Hollandse Voedsel families zullen eind van dit jaar hun toekomstbeelden hebben geconcretiseerd en dit betekent dat de vervolgfase van versnellen en verbreden van de innovaties kan gaan starten in 2019-2022. De huidige financiële POP3 subsidiemiddelen worden in 2018-2019 beschikt. Voor deze volgende fase van versnellen en verbreden is nieuwe financiering en ondersteuning van dit InnovatieNetwerk nodig en de tweede ronde van proeftuinen en verbreden van de bestaande proeftuinen. Dat is in de volgende collegeperiode aan de orde en legt daarmee beslag op het toekomstige budget. Dit past in het traject van de Strategische Verkenningen met het oog op de volgende begrotingscyclus, als ook de coalitieonderhandelingen voor een volgend college. Financiering kan dan verschillende vormen aannemen van subsidies, tot investeringsbijdrage tot een revolving fund. De eerste voorlopige indicatie is dat voor deze volgende fase van Versnellen enkele tientallen miljoenen nodig zijn waarvan een deel misschien via POP4 kan.

3. Ontwikkeling van de reserves

Het verloop van de reserves op basis van de Begroting 2018 is, voor de verwerking van de VJN als volgt:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Reserves Groen															
Groene ambities	57,7	33,6	26,5	37,8	38,9	41,6	45,4	49,2	52,9	56,7	60,4	64,2	68,0	71,7	75,5
Beheerplannen Natura 2000 en PAS	8,8	8,3	7,8	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
Decentralisatieakkoord natuur	64,0	61,3	56,8	51,3	56,8	62,3	67,8	73,3	78,8	84,3	89,8	89,8	89,8	89,8	89,8
Reserve UPG 40															
Hoofdlijnenakkoord	8,5	7,7	5,9	5,8	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Totaal Reserve															
Ontwikkelopgave natuur	72,9	61,4	36,9	7,4	7,4	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8

Totaal reserves	211,9	172,4	133,9	109,6	116,0	120,5	129,8	139,1	148,3	157,6	166,8	170,6	174,4	178,1	181,9
------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Bedragen x € 1.000 per ultimo

In dit kaderbesluit wordt voorgesteld de financiële uitwerking van de geactualiseerde businesscase NNN te verwerken zoals in de brief aan PS (PZH-2018-641953647) is voorgesteld. In de nadere uitwerking van de kadernota is geconstateerd dat er in programma 1 binnen het groene domein diverse structurele uitgaven met incidentele middelen worden gedekt en dat er in het voorliggende kaderbesluit besluiten gevraagd worden om structurele middelen ter beschikking te stellen. Dit gebeurt onder andere middels onttrekkingen aan de reserves. Om de structurele uitgaven in evenwicht te brengen met structurele dekking is daarom een 2^e scenario ten behoeve van de businesscase NNN uitgewerkt.

Scenario 1 is de uitwerking zoals deze is voorgesteld in bovengenoemde brief inzake de Businesscase NNN. In scenario 2 zijn de financiële gevolgen van de Businesscase verwerkt en is tevens de onbalans tussen incidenteel en structureel opgeheven.

Scenario 1. Uitwerking brief Businesscase NNN.

Op dit moment zit het NNN-budget in diverse reserves. Dat is niet overzichtelijk. Het voorstel is om het NNN-budget in twee reserves onder te brengen:

- De bestaande Grond voor Grond reserve (waarin alle grondverkoop en pacht opbrengsten zijn gestort).
- Een nieuwe NNN-reserve, met als voeding de gedecentraliseerde Rijksmiddelen en de provinciale middelen.

Door het afsplitsen van de NNN middelen van de reserve Groene Ambities worden de beschikbare middelen ten behoeve van het NNN-programma geborgd. Tevens biedt het werken met een gesloten systeem voor het NNN meer transparantie en inzicht, wat ook belangrijk is vanwege de verantwoording van de overeengekomen inspanningsverplichting jegens het Rijk. Daarnaast wordt voorgesteld de reserves Groene ambities en Decentralisatieakkoord Natuur samen te voegen.

Uitgaven NNN.

PS worden gevraagd € 244 mln. beschikbaar te stellen voor uitvoering van de businesscase NNN.

Dekkingsmiddelen NNN:

- a) In de meerjarenbegroting 2018-2021 is een bedrag aan onttrekkingen aan de reserve Groene ambities geraamd van € 33,5 mln. ten behoeve van de dekking NNN. Deze onttrekkingen zijn niet meer benodigd. Daarmee kunnen de geraamde onttrekkingen in de jaren 2019 t/m 2021 ad € 33,5 mln. komen te vervallen.
- b) Voorgesteld wordt om in de begroting 2019 ten behoeve van de realisatie van weidevogelstellingen op PZH-gronden (voorstel nr. 5) een onttrekking van € 10 mln. aan de reserve Groene Ambities te doen en dit bedrag in de reserve Natuur Netwerk Nederland te storten.
- c) Voorgesteld wordt om in de begroting 2019 ten behoeve van de realisatie van Oranjabonnen een onttrekking van € 4 mln. aan de reserve Groene Ambities te doen en dit bedrag in de reserve Natuur Netwerk Nederland te storten.

- d) Daarnaast wordt in de dekking voorzien door aanwending van de baten uit grondverkopen en pachten van € 69,2 (2018-2027) en de gevormde Reserve Ontwikkelopgave Natuur (grondopbrengsten 2011-2017) ad € 53,9 mln.
- e) Ten behoeve van de dekking wordt een bijdrage uit de reserve Decentralisatieakkoord Natuur gevraagd van € 16,6 mln. Daarmee kunnen de huidige geplande onttrekkingen in de jaren 2021 t/m 2027 ad € 38,5 mln. komen te vervallen.
- f) Naast bovengenoemde middelen zijn in de meerjarenbegroting provinciale middelen opgenomen voor € 88.5 mln.

Bij de uitvoering van het herijkte programma Recreatie om de Stad (RodS) blijkt ruim 50 hectare uit de provinciale grondportefeuille niet benodigd te zijn voor de realisatie van de RodS-opgave. Deze ca. 50 ha is uit een aantal percelen opgebouwd die bij de realisatie van de diverse RodS projecten in de provincie niet nodig bleken voor de opgave. GS zullen deze gronden toevoegen aan de Grond voor Grond portefeuille (de verkoopwaarde wordt geraamd op circa € 3 mln.). Bij de eerstvolgende actualisatie van de Visie Ruimte en Mobiliteit worden de wijzigingen in de begrenzing van de RodS gebieden verwerkt.

Na verwerking ziet e.e.a. er per 1-1-2019 als volgt uit:

Reserve Natuur Netwerk Nederland (Nieuw) saldo per 1-1-2019;

Ad b; storting in de reserve(weidevogels)	€ 10	mln. (tlv de reserve Groene ambities)
Ad c; storting in de reserve (Oranjabonnen)	€ 4	mln.
Ad d; storting in de reserve Decentralisatieakkoord natuur)	€ <u>16,6</u>	mln. (tlv de reserve)
Saldo reserve NatuurNetwerk Nederland	€ 30,6	mln.

Daarnaast zullen de volgende geraamde onttrekkingen aan de reserves komen te vervallen:

- In de meerjarenbegroting 2018-2021 is een bedrag aan onttrekkingen aan de reserve Groene ambities geraamd van € 33,5 mln. ten behoeve van de dekking NNN.
- De geraamde onttrekkingen aan de reserve Decentralisatieakkoord Natuur in de jaren 2021 t/m 2027 ad € 38,5 mln. komen te vervallen.

Resumerend: (x € 1.000)

Kosten BC NNN	244,0
Baten grondverkopen	69.2
Dekking in begroting 2018	0.8
Dekking in begroting 2019 ev	88,5
Res. Groene ambitie	14.0
Reserve ontwikkelopgave natuur	53.9
Reserve Decentr.akk. Natuur	<u>16.6</u>
Totaal dekking	244.0

Het wijzigingsvoorstel voor het Kaderbesluit Groen 2019 is:

- Aan PS wordt gevraagd € 244 mln. beschikbaar te stellen voor de bussinescase NNN.
- Aan PS wordt gevraagd akkoord te gaan met het instellen van een nieuwe reserve (Reserve Natuur Netwerk Nederland) ten behoeve van de NNN middelen met een looptijd tot en met 2027. De reserve wordt gebruikt om het fluctuerende kasritme op te vangen en wordt gevoed

door de provinciale middelen welke in enig jaar niet tot een uitgaven komen maar wel benodigd zijn voor het programma op een later tijdstip. Door het instellen van deze reserve wordt vermenging met andere middelen en begrotingsdoelen voorkomen.

- Aan PS wordt gevraagd in te stemmen met de overheveling van € 10 mln. uit de reserve Groene ambities naar de Reserve Natuur Netwerk Nederland (motie winst voor weidevogels).
- Aan PS wordt gevraagd in te stemmen met de overheveling van € 4 mln. uit de reserve Groene ambities naar de Reserve Natuur Netwerk Nederland (Oranjabonnen).
- Aan PS wordt gevraagd in te stemmen met de overheveling van € 16,6 mln. uit de reserve Decentralisatie Akkoord Natuur naar de reserve Natuur Netwerk Nederland.
- Aan PS wordt gevraagd in te stemmen met het opnemen van de verkoopopbrengst van de Roods gronden ad € 3.0 mln. bij NNN in doel 1.4.

Scenario 2. Uitwerking brief Businesscase NNN en evenwicht Structureel-Incidenteel (S/I).

Bij dit scenario wordt ook voorgesteld een reserve NNN in te stellen. Daarnaast wordt voorgesteld de reserves Groene ambities en de reserve Decentralisatieakkoord Natuur samen te voegen tot één reserve Groene ambities. Binnen de groendoelen van programma 1 zijn er op dit moment structurele uitgaven die incidenteel gefinancierd worden. Tevens worden in dit kaderbesluit voorstellen gedaan die leiden tot structurele uitgaven. Om ervoor te zorgen dat structurele uitgaven ook structureel van dekking worden voorzien stellen we het volgende voor:

In de Businesscase NNN is voorgesteld om als dekking structurele begrotingsmiddelen 2019-2027 op te nemen (€ 88,5 mln). Om de balans Structureel / Incidenteel te herstellen stellen we voor om een deel van de dekking van de businesscase NNN niet te dekken met structurele begrotingsmiddelen maar met de reserves. Voorgesteld wordt om het bedrag aan structurele Decentralisatieuitkering Natuur provinciefonds (2018-2027) ad € 75 mln. welke als dekking NNN zijn opgenomen in de begroting 2018-2027 niet in te zetten tbv NNN maar hiervoor in de plaats een onttrekking te doen aan de reserves Groene ambities en Decentralisatieakkoord Natuur. Dit heeft het volgende effect:

- Totaal saldo ultimo 2018 van de reserve Groene ambitie (€ 57,7 mln.) en reserve Decentralisatie akkoord Natuur (€ 64 mln.) is € 121,7 mln.
- Uit de reserves Groene ambities en Decentralisatieakkoord Natuur wordt € 75 mln. overgeheveld naar de reserve Natuur Netwerk Nederland.

In de brief inzake de Businesscase NNN is voorgesteld een bedrag ad € 10 mln. tbv de Motie Winst voor Weidevogels aan de reserve Groen ambitie te onttrekken en € 16,6 mln aan de reserve decentralisatieakkoord Natuur.

Resumerend: x € 1.000

Stand ultimo 2018 van de reserves:	121,7 mln.
In mindering te brengen:	
- Dekking NNN	75
- Motie Winst voor weidevogels	10
- Oranjabonnen	4
- Dekking uit reserve	<u>16,6</u> (tlv de reserve Decentralisatieakk. natuur)
Totale overheveling naar reserve NNN	<u>105,6 mln.</u>
Resteert een reserve Groene ambities	<u>16,1 mln.</u>

Omzetting van incidentele dekking.

In de meerjaren raming is een deel van de uitgaven Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (SNL) gedekt middels onttrekkingen aan de reserves.

x € 1.000

Jaar	2019	2020	2021	2022	2023
Omzetting I/S	1.8	1.8	1.8	1.7	1.3

Door de omzetting komt het bedrag van de decentralisatie uitkering Natuur provinciefonds, op jaarbasis € 7,5 mln., beschikbaar.

Voorgesteld wordt om hiermee de SNL structureel van dekking te voorzien.

Hiermee blijft onderstaande beschikbaar:

x € 1.000

Jaar	2019	2020	2021	2022	2023
beschikbaar	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5
Omzetting I/S	<u>1.8</u>	<u>1.8</u>	<u>1.8</u>	<u>1.7</u>	<u>1.3</u>
in te zetten	5.7	5.7	5.7	5.8	6.2

Wij verzoeken PS in te stemmen met scenario 2.

Dit scenario geeft duidelijk weer dat de te vormen reserve NNN volledig aangewend wordt voor de realisatie van het NatuurNetwerk Nederland. Daarnaast wordt hiermee inzichtelijk dat van de Groenreserves er € 16,1 nog niet beklemd is. Daarnaast wordt ook de balans tussen structureel en incidenteel door structurele lasten met structurele dekking te voorzien.

Reserve	Voor wijziging	Na wijziging door scenario 2.
Groene ambities	57,7	16.1
Reserve NNN	0	105,6
Decentralisatieakkoord Natuur	64	0
X € 1.000	121,7	121,7

Het wijzigingsvoorstel voor het Kaderbesluit Groen 2019 is:

- PS wordt gevraagd € 244 mln. beschikbaar te stellen voor de bussinescase NNN
- PS wordt gevraagd akkoord te gaan met het instellen van een nieuwe reserve (Reserve Natuur Netwerk Nederland) ten behoeve van de NNN middelen met een looptijd tot en met 2027. De reserve wordt gebruikt om het fluctuerende kasritme op te vangen en wordt gevoed door de provinciale middelen welke in enig jaar niet tot een uitgaven komen maar wel benodigd zijn voor het programma op een later tijdstip. Door het instellen van deze reserve wordt vermenging met andere middelen, begrotingsdoelen voorkomen.

- PS wordt gevraagd in te stemmen met de overheveling van € 105,6 mln. uit de reserve Groene ambities en Decentralisatieakkoord Natuur naar de Reserve Natuur Netwerk Nederland.
- PS wordt gevraagd in te stemmen met de opheffing van de reserve Decentralisatie Akkoord Natuur met overheveling van het saldo naar de reserve Natuur Netwerk Nederland.

Overige claims op de reserve.

Naast bovenstaande wordt ook voorgesteld de volgende uitgaven ten laste van de reserve Groene ambitie te brengen:

- Miljoenen voor winst en weidevogels (concreet €3,25 mln.en uit te werken € 3,1 mln tbv maatregelen) € 6,35 mln.
- Risicoreservering Grevelingenmeer € 5,0 mln.

(na verwerking van deze onttrekkingen aan de reserve Groene ambities resteert een saldo van € 4,75 mln. (16,1 -/- 6,35 -/-5 = 4,75)

Reserve	Voor wijziging	Na wijziging door scenario 2 en overige claims.
Groene ambities	57,7	4,75
Reserve NNN	0	105,6
Decentralisatieakkoord Natuur	64	0
X € 1.000	121,7	110,35

Het wijzigingsvoorstel voor het Kaderbesluit Groen 2019 is:

- PS wordt gevraagd in te stemmen met een onttrekking ad € 6,35 mln. aan de reserve Groene ambitie voor de maatregelen in het kader van de motie Miljoenen voor winst en weidevogels.
- PS wordt gevraagd in te stemmen met een onttrekking ad € 5,0 mln. aan de reserve Groene ambitie voor de risicoreservering Grevelingenmeer.

Inzet structurele middelen.

Het wijzigingsvoorstel voor het Kaderbesluit Groen 2019 is:

- In te stemmen met het wijzigen van de dekking van de uitgaven ten behoeve van SNL van reserve Groene ambities naar structurele begrotingsmiddelen Decentralisatiemiddelen Provinciefonds.
- In te stemmen met verwerking van de extra middelen Natuurwet ad € 0,95 mln. structureel vanaf 2018.
- In te stemmen met verwerking van de extra middelen invasieve exoten € 0,1 mln. structureel vanaf 2018.
- In te stemmen met verwerking van de extra middelen € 1,5 mln. (incidenteel voor 2019) ten behoeve van de no regret uitvoeringsprojecten in het licht van de visie RGBL.

- In te stemmen met verwerking van de extra middelen ten behoeve van proceskosten diverse initiatieven € 0,8 mln.

De voorstellen, in 2019 tezamen € 5,150 mln., kunnen gedekt worden uit de € 5,7 mln. zoals vorenstaand aangegeven. Beide te dekken door de Decentralisatiemiddelen Provinciefonds zoals vermeld bij scenario 2.

Ontwerp-Besluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 15 mei 2018, met het besluitnummer PZH-2018-646434132;

Gelet op Artikel 193 t/m 196 van de Provinciewet;

Besluiten:

Vast te stellen het Kaderbesluit Groen 2018 met daarin de beoogde verschuiving van financiële middelen in het Programma Zuid-Hollands Groen;

Den Haag, 30 mei 2018

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

griffier,

voorzitter,

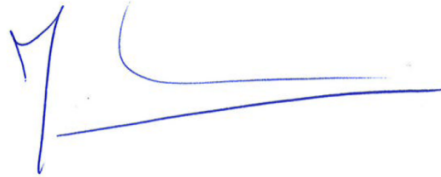
Bijlagen:

- Afweging initiatieven en projecten ten behoeve van besluitvorming bij Kaderbesluit Groen
- Bijlage bij initiatieven en projecten

Den Haag, 15 mei 2018

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

wnd. secretaris,

ir. J.C. van Ginkel MCM

voorzitter,

drs. J. Smit